

# ОРАЛНО-МОТОРНИ МЕХАНИЗМИ – БИОМЕХАНИКА И ВРЪЗКАТА ИМ С РАЗВИТИЕТО И НАРУШЕНИЯТА НА ГОВОРНАТА АРТИКУЛАЦИЯ

(програма за обучителен курс)

**Автор на програмата:**

**Светлана Картунова, логопед, сензорен терапевт, IBCLC**

## **Анотация:**

Обучението „Орално-моторни механизми – биомеханика и връзката им с развитието и нарушенията на говорната артикулация“ е комплексен курс, насочен към логопеди, и ресурсни учители, работещи с деца от предучилищна и начална училищна възраст с цел повишаване на тяхната квалификация и придобиване на надграждащи знания и умения. Общият обем на часовете в курса е шестнадесет, което съответства на един кредит съгласно изискванията, заложи в Наредба № 12 от 01.09.2016 г. на МОН.

Като съдържание обучението е оформено в два основни модула: (1) теоретична част и (2) практическа част.

Теоретичният модул е насочен към запознаване с актуалните открития и анализи в областта на анатомо-физиологичните изследвания за растежа и развитието на оралните структури и механизми на детето. Обхваща терминологично и концептуално представяне на закономерностите на развитие на лицевата и орална моторика, както и основните теории за моторното учене и развитие на оралния и речеви праксис.

Практическият модул презентира доказаните в световен мащаб терапевтични методи за въздействие на орално-моторните механизми. Ще бъдат демонстрирани терапевтични техники и съответните технически пособия. Включва и практически тренинг за собствен опит. Предоставя се възможност за видеоанализ на реални казуси и усвояване на практически умения за боравене с анамнестична и диагностична информация.

Времето предвидено за теоретичния модул е равно на времето, предвидено за практическия модул. (8 часа обучителна теоретична част и 8 часа практически тренинг)

## **Цели:**

Ориентацията на целите е теоретична и практическа.

1. Разширяване на познанията за анатомо-физиологичните развитийни фактори при формирането на артикулаторните умения. Предоставяне на актуална информация за съвременните теории и анализи за формирането на оралния праксис за говорни и хранителни процеси.
2. Запознаване с лицензирани програми и инструменти за диагностика и терапия на нарушения в оралните механизми. Надграждане на терапевтичните техники за анализ на диагностични данни и планиране на терапевтични стратегии. Придобиване на концептуални и технически познания за използване на специфични инструменти

(сонди, масажори, вибрационни масажори) за въздействие при терапията на артикулационните нарушения.

### **Форми на обучение:**

Използват се три форми на обучение: фронтална, групова и индивидуална.

В обучителния процес интегрирано се прилагат подход на гъвкавост, системност и репетитивност, базирани на компетенциите на участниците от професионален, комуникативен и социален характер.

### **Методи:**

В обучителния курс са заложили следните методи:

1. Лекционно презентирани - с помощта на мултимедийна система, предварително подготвени тематични табла и материали за онагледяване;
2. Дискусии по клинични казуси в динамична работна среда – чрез блиц-въпроси и интерактивна техника на работа по групи;
3. Видео-примери за анализ на казуси и споделяне на опит от реални терапевтични ситуации
4. Проиграване на терапевтично планиране и участие в демонстрираните техники чрез интерактивно прилагане на демонстрираните терапевтични техники от участниците - влизане в роли

### **Индикатори за очакваните резултати от обучението:**

Обучителният курс е подготвен да формира следните знания и умения:

1. Умения за дискриминация на орално-моторни от хранителни механизми и съотнасянето им към проблемите в артикулаторния праксис при деца след 3 годишна възраст.
2. Умения за анализ на диагностични маркери, значими за артикулаторните движения
3. Надградени умения за определяне и планиране на терапевтичните техники и стратегии в хода на логопедичната терапия
4. Изграждане на критерии за самооценка и самокритичност за процеса и успешността на терапевтичната дейност
5. Умения за определяне на нуждата от реоценка на терапевтичната дейност в дългосрочен план

### **Продължителност на обучението и брой часове;**

Продължителността на обучението е 16 академични часа, разпределени по теми:

#### **I Теоретичен модул / 8 академични часа/**

1. Анатомични структури и развитие на артикулационния апарат и свързани системи
  - 1.1. Пренатален и постнатален период
  - 1.2. Фактори на развитието и функционални умения
  - 1.3. Сензомоторно и психомоторно развитие и онтогенеза на говорните звукове

2. Развитие и елементи на моторния контрол и моторното учене
  - 2.1. Интеграция на рефлексно-стимулираните движения
  - 2.2. Развитие на орален и артикураторен праксис
3. Техники за изследване на оралните механизми през различни възрастови етапи
  - 3.1. Хранителни механизми
  - 3.2. Маркери за проблеми в развитието на орално-моторните механизми
  - 3.3. Диагностични инструменти и анализ
4. Някои патологични фактори от структурен и функционален характер, повлияващи развитието на оралната моторика
  - 4.1. Структурни аномалии
  - 4.2. Вариативни анатомични особености
  - 4.3. Развтийни „вредни“ орално-моторни механизми

## **II Практически модул / 8 академични часа/**

1. Терапевтични техники в логопедичната терапия за стимулиране на орално-моторните и говорни механизми
  - 1.1. Стабилизация и динамика на артикулаторните говорни структури
  - 1.2. Техники за „картографиране“ на лицевите и орални структури
  - 1.3. Техники за стимулиране на двигателна активност – сила, обем и динамика
  - 1.4. Техники за стимулиране на правилна артикулаторна звукова продукция
2. Терапевтични техники и технически пособия
  - 2.1. Регулация и стимулация на сетивната регистрация и преработка
  - 2.2. Техники за използване на пасивни и вибрационни масажори и пособия
3. Основни похвати за терапевтично въздействие при нозологични категории от неврологичен и генетичен характер
4. Дискусия и анализ на казуси. Демонстрация и време за собствен опит с нагледни пособия.

Брой квалификационни кредити;

### **Начин на завършване на обучението.**

Обучението завършва със самостоятелно анализиране на видео казус и отговор на 10 въпроса от затворен тип с 4 варианта на избор за дискриминация на верния отговор.

На всички участници присъствали на пълния хорариум на обучението се издава сертификат съответния брой кредити.

На курсистите се предоставя във вид на хартиен носител (хендаут):

- конспектирана основната информация на курса
- примерна бланка за отчитане на характеристиките на орално-моторните движения
- примерна бланка за планиране и провеждане на терапевтични сесии

**Светлана Картунова**  
**логопед, сензорен терапевт, IBCLC**